

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

Текст 1

(1) Археологи знаходять в слов'янських землях багато скарбів. (2) Цінність скарбу для науки полягає не в кількості, а в якості ювелірних виробів (серед них трапляються справжні шедеври). (3) <...> найбільш цінним для археологів є не сам скарб, а уявлення про життя і побут давніх слов'ян, яке складається в процесі вивчення знайдених під час розкопок ювелірних прикрас.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Археологи знаходять багато скарбів, цінність яких для науки визначається кількістю і якістю ювелірних виробів.
- 2) Найціннішим для археологів, які вивчають скарби, є не кількість знайдених ювелірних виробів, а їх якість.
- 3) Для археологів знайдені в слов'янських землях ювелірні вироби важливі передусім тим, що вони дають уявлення про життя і побут давніх слов'ян.
- 4) Серед знайдених в слов'янських землях ювелірних виробів є справжні шедеври, і археологи приділяють велику увагу їх вивченню.
- 5) Знайдені в слов'янських землях ювелірні вироби дають уявлення про життя і побут древніх слов'ян, і саме це є особливо важливим для археологів.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Тому

Але

Тобто

Наприклад

На щастя

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **УЯВЛЕННЯ**. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Уявлення, -я, с.

1. Дія за знач. **уявити**.

2. Розуміння чого-небудь, знання чого-небудь, яке ґрунтується на досвіді, одержаних відомостях, якихось даних і т. ін. *Скласти уявлення.*

3. *псих., філос.* Чуттєво-наочний образ предметів або явищ дійсності, що зберігається і відтворюється у свідомості людини поза безпосереднім впливом їх на органи чуття.

Відповідь: _____.

Текст 2

(1) Існує поширена думка, що вуглекислий газ дуже отруйний. (2) <...> навіть багаторазове підвищення концентрації цього газу в повітрі не викликає будь-яких несприятливих змін в організмі. (3) До того ж, за твердженням вчених, вуглекислий газ необхідний для дихання, так як він збуджує дихальний центр.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Вплив вуглекислого газу на організм мало вивчено, тому серед вчених існують різні думки про вплив цього газу на дихання.

2) Вуглекислий газ, що збуджує дихальний центр, не тільки не отруйний, але й необхідний для дихання.

3) Думка про те, що вуглекислий газ отруйний, помилкова, так як підвищення концентрації цього газу не завдає шкоди організму.

4) Всупереч поширеній думці, вуглекислий газ не шкідливий, а навіть необхідний для організму, так як цей газ збуджує дихальний центр.

5) Незважаючи на те, що вуглекислий газ у великих кількостях отруйний, він необхідний для дихання, так як збуджує дихальний центр.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Тому

Але

Оскільки

Наприклад

Зате

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **ЦЕНТР**. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Центр, ч.

1. *род. -а, мат., фіз.* Точка перетину уявних осей, ліній у фігурі, точка зосередження якихось відношень у тілі.

2. *род. -у.* Середина, середня частина чого-н.; частина певної країни, регіону, міста; частина населеного пункту.

3. *род. -у.* Місце зосередження якої-небудь діяльності, керівництва чимось; осередок.

4. *род. -у.* Місто, населений пункт, що має адміністративне, промислове, культурне тощо значення для певної місцевості, країни.

5. *род. -у, фізіол.* Група нервових клітин, що регулюють ту або іншу функцію організму.

Відповідь: _____.

Текст 3

(1) 1986 року групою японських аквалангістів, які проводили дослідження біля острова Йонагуні, були помічені під водою загадкові масивні об'єкти: кілька пірамід, десятки терас і рівних, гладеньких платформ різної величини. (2) Відомий сейсмолог і геолог професор Масаакі Кімура присвятив вивченню об'єктів Йонагуні більше десяти років, і в результаті дійшов до висновку, що комплекс Йонагуні є рукотворним мегалітом – давньою культовою спорудою раніше невідомої цивілізації, яка пішла під воду в результаті природного катаклізму, найімовірніше потужного землетрусу. (3) <...> якщо висновки Кімура вірні, то вченим доведеться переглянути картину розвитку людства, що склалася на сьогодні.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Відомий сейсмолог і геолог Масаакі Кімура, професор університету Рюкю, протягом десяти років досліджував виявлений 1986 року підводний мегалітичний комплекс Йонагуні.

2) 1986 року японськими аквалангістами біля острова Йонагуні були виявлені підводні піраміди, тераси і платформи різної величини.

3) Вченим доведеться переглянути картину розвитку людства, якщо, згідно з висновками професора Кімура, знайдений біля острова Йонагуні підводний об'єкт – стародавня культова споруда раніше невідомої цивілізації.

4) Виявлений під водою біля острова Йонагуні підводний об'єкт в результаті досліджень професора Кімура став відомим широкій громадськості.

5) Якщо висновки Кімура вірні і знайдений біля острова Йонагуні підводний об'єкт – затонулий рукотворний мегаліт, то вченим доведеться переглянути свої погляди на історію людства.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Незважаючи на це

З'ясувалося

Таким чином

Але

Тому що

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **КАРТИНА**. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Картина, -и, ж.

1. Твір живопису, намальований переважно фарбами на полотні, картоні, дошці тощо.

2. *перен., розм.* Про кого-, що-небудь, що своїм виглядом викликає захоплення.

3. *перен.* Те, що можна бачити, охопити зором або конкретно уявити.

4. Стан, становище чого-небудь.

5. Словесне, мистецьке зображення чого-небудь у літературі.

6. Епізод, частина акту п'єси, що потребу окремої декорації.

Відповідь: _____.

Текст 4

(1) Розташований у північно-східній частині Африки Єгипет - батьківщина найдавнішої цивілізації. (2) Відомо, що за три, чотири і навіть п'ять тисячоліть до нашого часу, коли варварські племена, що проживали в Середній Європі, ще носили звірині шкури і жили в печерах, Єгипет вже був країною з високорозвиненим суспільним устроєм, де процвітали сільське господарство, ремесла і література. (3) <...> найбільше єгипетська цивілізація прославилась грандіозними інженерними роботами зі створення мережі водовідвідних каналів і колосальними архітектурними спорудами, руїни яких викликають подив навіть у сучасних техніків.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Єгипет розташований на північному сході Африки, він є родиною найбільших цивілізацій Азії.
- 2) За рівнем розвитку Стародавній Єгипет рівновеликий сучасним йому цивілізацій Європи.
- 3) Крім інших своїх досягнень, стародавня цивілізація Єгипту прославився грандіозними інженерними роботами і колосальними архітектурними спорудами.
- 4) Єгипет був країною з високорозвиненою релігійною культурою, літературою та образотворчим мистецтвом.
- 5) Єгипет уже в глибоку давнину був цивілізованою державою, що прославилася, крім усього іншого, інженерними роботами зі створення мережі водовідвідних каналів і найбільшими архітектурними спорудами.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Тобто

Але

Так як

Наприклад

Таким чином

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова РОБОТА. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Робота, -и, ж.

1. Чиєсь виконання чого-небудь, чийсь труд.

2. тільки мн., з означ. Та чи інша діяльність щодо виготовлення, створення, обробки чого-небудь.

3. Примусова праця, як метод покарання, впливу на засуджених.

4. Коло занять, обов'язків, те, чим зайнятий хто-небудь; справа, діло.

5. Праця, заняття, служба на якому-небудь підприємстві, в якійсь установі як засіб існування, джерело заробітку.

Відповідь: _____.

Текст 5

(1) Вперше автомобіль під торговою маркою «Мерседес» був випущений 1902 року компанією «Даймлер-Мотор-Гезельшафт», однак своїй назві автомобіль був зобов'язаний зовсім не засновнику і керівнику компанії Готлібу Даймлеру. (2) <... > назву автомобілю було дано австрійським дипломатом і автолюбителем Емілем Еллінеком, який погодився придбати у фірми велику партію з 36 машин на суму понад півмільйона золотих марок для перепродажу за умови, що він отримає право «дати ім'я» новій серії автомобілів, що розробляються Даймлером. (3) В результаті Еллінек назвав новий автомобіль на честь своєї улюбленої десятирічної дочки Мерседес.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Готліб Даймлер, засновник і керівник компанії «Даймлер-Мотор-Гезельшафт», дав австрійському комерсанту Емілю Еллінеку, який купив у фірми велику партію машин на суму понад півмільйона золотих марок, право назвати нову серію автомобілів на свій розсуд.

2) Автором найменування марки «Мерседес» був зовсім не керівник компанії «Даймлер-Мотор-Гезельшафт» Готліб Даймлер, а австрійський дипломат і автолюбитель Еміль Еллінек, який отримав право дати ім'я новій серії автомобілів при купівлі великої партії у компанії Даймлера і назвав цю серію машин на честь своєї дочки, Мерседес.

3) У 1902 році австрійський дипломат і автолюбитель Еміль Еллінек купив у компанії «Даймлер-Мотор-Гезельшафт» партію з 36 автомобілів на суму понад півмільйона золотих марок.

4) Автомобілі під маркою «Мерседес» почали випускатися 1902 року компанією «Даймлер-Мотор-Гезельшафт», на чолі якої стояв австрійський дипломат і автолюбитель Еміль Еллінек, що дав назву новій серії автомобілів на честь своєї улюбленої десятирічної доньки на ім'я Мерседес.

5) Назва торгової марки «Мерседес» з'явилася завдяки австрійському дипломату і автолюбителю Емілю Еллінеку, який купив велику партію автомобілів у компанії «Даймлер-Мотор-Гезельшафт» з умовою, що він дасть назву новій серії машин на свій розсуд, після чого він дав цій серії ім'я своєї улюбленої дочки Мерседес.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому (2) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Тому

Насправді

Тобто

Незважаючи на це,

Крім того,

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова ПРАВО. Визначте значення, в якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Право, -а, с.

1. *тільки одн.* Законодавство; здійснювана державою форма законодавства, залежна від соціального устрою країни.
2. Система встановлених державою правил і норм, які регулюють відношення між громадянами.
3. Наука, що вивчає юриспруденцію; правознавство; суд.
4. Зумовлена певними обставинами підстава, здатність, можливість робити, чинити що-небудь, користуватися чим-небудь.
5. Виборювані народом справедливі соціальний лад і законодавство.

Відповідь: _____.

Текст 6

(1) У старовину бджолярі вмiли керувати дiяльнiстю бджiл, виробляючи у них умовний рефлекс на певнi медоноснi рослини: прагнучи спрямувати бджiл, наприклад, на квітучу липу, на нiч або зранку пригощали їх липовим медом, а коли зацвіла гречка — гречаним медом.

(2) Цей простий прийом, званий умовно дресуванням, широко використовується i в сучасному бджiльництвi, тiльки замість меду бджолам дають духмяний цукровий сироп. (3) <...> бджоли, спробувавши сироп з певним запахом, не тiльки самi беруть участь у збираннi нектару з цим запахом, але й мобiлізують своїx сестер на пошуки потрібного медоносу, що дозволяє значно збільшити кiлькiсть нектару, зiбраного з певних рослин.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Бджолярі здавна вмiли керувати бджолами, виробляючи в них умовний рефлекс на певнi медоноснi рослини.
- 2) «Дресування» бджiл за допомогою речовини з певним запахом, що здавна вiдоме бджолярам, широко використовується i в наші днi для збільшення кiлькостi нектару, зiбраного з певних рослин.
- 3) Бджоли, якi спробували сироп з певним запахом, мобiлізують інших бджiл на пошуки потрібної медоносної рослини.
- 4) У сучасному бджiльництвi широко використовується так зване дресування бджiл, при якому комахи за допомогою того чи iншого сорту меду спрямовують на певнi медоноснi рослини.
- 5) Використовуючи речовини з певним запахом, бджолярі з давнiх-давен i дотепер «дресують» бджiл, завдяки чому комахи спрямовують на потрібнi медоноснi рослини, що дозволяє збільшити кiлькiсть нектару, зiбраного з певних квітів.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

При цьому

Однак

Тобто

Наприклад,

Незважаючи на це,

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова ПРОСТИЙ. Визначте значення, в якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Простий, проста, просте.

1. Елементарний за складом, однорідний; *прот. складний, складений. Проста будова.*

2. Неважкий, легкий для розуміння, здійснення, виконання; зрозумілий. *Просте питання.*

3. Позбавлений зовнішніх ефектів, вигадливості. *Простий у поводженні.*

4. Що нічим не виділяється серед інших, не має яких-небудь специфічних, визначних особливостей, якостей; звичайний.

5. Щирий, відвертий (про людину).

Відповідь: _____.

Текст 7

(1) *Норма* — одне з основних умов стабільності, стійкості мови, адже без стійкості норми мовний зв'язок між поколіннями був би порушений і ми перестали б розуміти людей, що жили яких-небудь сто років тому. (2) <...> стійкість норми не абсолютна, а відносна: як і все в мові, вона постійно змінюється під впливом розмовної мови, діалектів, запозичень і т. п. (3) Це, в свою чергу, є найважливішою умовою безперервного історичного розвитку літературної мови, яка являє собою у тому числі встановлення і старіння її норм згідно з потребами суспільства і в силу внутрішніх закономірностей мовного розвитку.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Історичний розвиток мови є послідовним накопичення його основних норм, які надзвичайно стійкі.
- 2) Мовна норма одночасно стійка і мінлива, і тому вона є важливою умовою не тільки стабільності, але й розвитку мови.
- 3) Мінливість мовної норми, що відчуває вплив розмовної мови, є найважливішим чинником, що забезпечує стабільність мови.
- 4) Розвиток мови визначається впливом на неї розмовної мови, діалектів, запозичень тощо.
- 5) Стійкість мовної норми як однієї з необхідних умов стабільності системи мови все ж не абсолютна: вона змінюється під впливом багатьох факторів, завдяки чому літературна мова постійно розвивається.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Тому

Однак

Тобто

Наприклад,

Таким чином,

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **УМОВА**. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Умова, -и, ж.

1. Взаємна усна чи письмова домовленість про що-небудь; угода, договір.
2. Вимога, пропозиція, що висуваються однією стороною, а також при укладенні угоди, договору.
3. *чого, рідше для чого, заст. до чого.* Необхідна обставина, яка уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.
4. *перев. мн., які або чого.* Обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь.
5. *мн.* Правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь.

Відповідь: _____.

Текст 8

(1) У Стародавній Греції сільське господарство було основним джерелом існування людини. (2) <...> міські жителі часто мали господарство за межами міста і користувалися тим, що воно давало. (3) При цьому рельєф Греції не сприяв сільському господарству: приблизно три чверті території займали гори і ділянки, малоприсадибні для землеробства.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Приблизно три чверті території Стародавньої Греції займали гори і ділянки, малоприсадибні для землеробства.

2) Сільське господарство, незважаючи на те, що рельєф не сприяв розвитку землеробства, було основним джерелом існування людини в Стародавній Греції.

3) У Стародавній Греції міські жителі часто користувалися плодами сільськогосподарської діяльності.

4) Основним джерелом існування людини в Стародавній Греції було сільське господарство, незважаючи на те, що рельєф був несприятливий для землеробства.

5) Основним джерелом існування міських жителів Стародавньої Греції було сільське господарство.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому (2) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

І хоча

Якщо

Навіть

Як раз

Лише б

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **ДЖЕРЕЛО**. Визначте значення, в якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Джерело, -а, с.

1. Потік води, що утворюється внаслідок виходу підземних вод на поверхню землі.

2. *чого, перен.* Те, що дає початок чому-небудь, звідки постає, черпається щось; основа чого-небудь; вихідне начало. *Джерело науки.*

3. Про того або те, від кого або звідки довідуються про що-небудь.

4. спец. Писемна пам'ятка, документ, на основі якого будується наукове дослідження. *Звернутися до джерел.*

Текст 9

(1) *Метафізичний світогляд як система поглядів людини на навколишній світ формувалася з давніх часів.* (2) *В його основі лежить думка про сталість і одвічну доцільність живої природи.* (3) *Уявлення людей про одвічну доцільність живої природи базується на переконаності в тому, що кожний вид організмів створений з певною метою: для існування в певних умовах, <...> для виконання певних функцій.*

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Метафізичний світогляд – це переконаність в одвічній доцільності живої природи, рушійною силою якої є змінність організмів.

2) Стародавній світогляд базувався на переконанні, що жива природа характеризується постійністю і людина не має право цю сталість порушувати.

3) В основі метафізичного світогляду, що формувалася з давніх часів, лежить думка про сталість і одвічну доцільність живої природи, відповідно з цією думкою кожний вид організмів створений для виконання визначених функцій у певних умовах.

4) Споконвічна доцільність – це уявлення про те, що кожний вид організмів створений з певною метою, для виконання певних функцій на основі поступового пристосування до середовища існування.

5) З давніх часів формувалася метафізичний світогляд, в основі якого лежить уявлення про те, що жива природа відрізняється постійністю і одвічною доцільністю: кожен вид організмів створений з певною метою.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

навпаки,

а також

щоб

хоча

тому що

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **УМОВА**. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Умова, -и, ж.

1. Взаємна усна чи письмова домовленість про що-небудь; угода, договір.

2. Вимога, пропозиція, що висуваються однією стороною, а також при укладенні угоди, договору.

3. *чого, рідше для чого, заст. до чого.* Необхідна обставина, яка уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.

4. *перев. мн., які або чого.* Обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь.

5. *мн.* Правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь.

Відповідь: _____.

Текст 10

(1) Грунтові сховища рідких радіоактивних продуктів і місця поховання твердих відходів можуть бути джерелами забруднення ґрунтів, ґрунтових і підземних (глибинних) вод. (2) <...> для попередження і запобігання небезпечних радіоактивних забруднень проводиться контроль за рухом ґрунтових вод від пунктів захоронення до виходу ґрунтових вод до поверхневого вододжерела. (3) Цей контроль здійснюється за допомогою спеціальних карт руху ґрунтових вод і можливої міграції забруднень.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Контроль за розповсюдженням радіоактивних продуктів в ґрунтовому потоці проводиться в свердловинах, глибина і розташування яких залежить від призначення споруд, гідрогеологічних умов та характеристик ґрунтів.

2) Контроль за рухом ґрунтових вод від пунктів захоронення радіоактивних відходів до виходу до поверхневого вододжерела, що здійснюється за допомогою спеціальних карт, дозволяє уникнути небезпечних радіоактивних забруднень.

3) Щоб уникнути небезпечних радіоактивних забруднень, за допомогою спеціальних карток здійснюється контроль за рухом ґрунтових вод від пунктів захоронення радіоактивних відходів до виходу до поверхневого вододжерела.

4) Рідкі і тверді радіоактивні відходи є джерелами забруднення ґрунтів, ґрунтових і підземних (глибинних) вод.

5) Напрямок руху і швидкість ґрунтових і підземних (глибинних) вод потребує жорсткого контролю, тому необхідно створювати спеціальні гідрогеологічні карти різних районів Росії.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому (2) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Однак

Навіть

Незважаючи на це

Отже

Тому

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова ВИХІД. Визначте значення, в якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Вихід, -ходу, ч.

1. Рух звідки-небудь назовні, за межі чогось. *Вихід у море.*

2. *перен.* Форма прояву, виявлення (звичайно про почуття).

3. Поява кого-небудь десь, прихід кого-небудь кудись. // Поява на сцені дійової особи. // Надходження в продаж із друку (книги, журналу і т. ін.).

4. Місце, яким виходять чи яким можна виходити назовні з чого-небудь, звідкись, або отвір, крізь який може щось виходити.

5. *перен.* Можливість, спосіб вийти із складного важкого становища, позбутися небезпеки і т. ін.

6. Кількість вироблених, вирощених і т. ін. продуктів.

Відповідь: _____.

Текст 11

(1) Якщо Вам довелося під час грози при коротких спалахах блискавки опинитися на жвавій міській вулиці, Ви, звичайно, помітили одну дивну особливість: вулиця, тільки що повна руху, здається в такі миті немов застиглою, перехожі зупиняються в напружених позах, машини непорушні, чітко видна кожна спиця колеса велосипеда. (2) Причина уявної нерухомості полягає в незначній тривалості блискавки — тисячні частки секунди. (3) Не дивно <...>, що вулиця, повна різноманітних рухів, видається при світлі блискавки абсолютно нерухомою: адже ми помічаємо тільки те, що триває тисячні частки секунди.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Гомінка міська вулиця, повна різноманітних рухів, видається при світлі блискавки абсолютно нерухомою.
- 2) Блискавка триває тисячні частки секунди, і тому при її світлі людина помічає тільки те, що триває саме цей проміжок часу.
- 3) Встановлено, що тривалість блискавки становить тисячні частки секунди.
- 4) При коротких спалахах блискавки на жвавій міській вулиці за тисячні частки секунди можна чітко побачити рухомі предмети.
- 5) Під час спалаху блискавки людське око помічає тільки те, що відбувається за тисячні частки секунди, адже саме стільки триває розряд блискавки.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Однак

Тому

Крім того

Навпаки

Отже

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **БЛИСКАВКА**. Визначте значення, в якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Блискавка, -и, ж.

1. Зигзагоподібна електрична іскра – наслідок розряду атмосферної електрики в повітрі, що буває під час грози.
2. *перен., розм.* Невелика стінна газета, що виходить зразу ж після якої-небудь важливої події з метою її висвітлення. *Шкільна блискавка.*
3. *перен.* Телеграма, що передається негайно.
4. Довга механічна застібка на одягу, а також на портфелі, сумці і т. ін. *Блискавка комбінезона.*

Відповідь: _____.

Текст 12

(1) Любителі поспостерігати за живою палітрою осіннього листя звернули увагу на те, що вона потьмяніла, і прийшли до такого висновку: глобальне потепління клімату планети впливає на інтенсивність забарвлення осіннього листя. (2) Вивчаючи, яким чином клімат впливає на колір листя, вчені прийшли до висновку, що при посусі листя стає коричневим і опадає, а при хмарній погоді в листі сповільнюється утворення червоного пігменту. (3) <...>, інтенсивність кольору осіннього листя залежить від погоди.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Встановлено, що саме погода впливає на інтенсивність кольору осіннього листя, але аж ніяк не глобальне потепління.
- 2) Любителі поспостерігати за живою палітрою осіннього листя відзначають, що при посусі листя стає коричневим і опадає, а при хмарній погоді в листі сповільнюється утворення червоного пігменту.
- 3) Вчені прийшли до висновку, що глобальне потепління клімату впливає на інтенсивність забарвлення осіннього листя.
- 4) Інтенсивність кольору осіннього листя залежить не від глобального потепління клімату, а від погоди.
- 5) На інтенсивність забарвлення осіннього листя впливає як глобальне потепління, так і погода.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Навпаки

Більш того

З іншого боку

Тому

Таким чином

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **ВЧЕНИЙ**. Визначте значення, в якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Учений (вчений), -а, -е.

1. Який має широкі й глибокі знання взагалі або в якій-небудь галузі науки. // Який одержав спеціальні знання, пройшов спеціальну виучку. // розм. Який учився; освічений.

2. у знач. ім. учений, -ного, ч. Висококваліфікований фахівець з якої-небудь галузі науки. *Вчений-мікробіолог.*

3. розм. Серйозний, складний за змістом; який характеризується ученістю або претендує на ученість.

4. розм. Який має досвід у чому-небудь, який зазнав покарання; провчений.

Відповідь: _____.

Текст 13

(1) У зв'язку з тим, що в минулому жінки займалися в основному домашнім господарством, а чоловіки добували хліб насущний собі, дружині і дітям, переважна більшість професій були чоловічими: воїн, хлібороб, будівельник, гончар, столяр, коваль. (2) І немає нічого дивного в тому, що назви майже всіх професій в мові теж чоловічі: робітник, інженер, вчений, поет, письменник, композитор, політик, художник та ін. (3) <....>, жіночих варіантів назв цих професій не існує саме тому, що звичаї не дозволяли жінкам займатися чоловічими справами.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Назви майже всіх професій в мові були і залишаються чоловічими: робітник, інженер, вчений, поет, письменник, композитор, художник...

2) У зв'язку з тим, що в минулому чоловіки добували хліб насущний для сім'ї, переважна більшість професій були чоловічими.

3) У мові відсутні еквіваленти назв багатьох чоловічих професій для жінок, тому що історично ці професії були виключно чоловічими.

4) Старовинні звичаї не дозволяли жінкам займатися чоловічими справами.

5) Для професій, які історично були виключно чоловічими, в мові відсутні еквіваленти назв таких професій для жінок.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

По-перше

Тому що

Напевно

Однак

І перш за все

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **ДОБУВАТИ**. Визначте значення, в якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Добувати, -аю, -аєш, *недок.* добути.

1. *перех.* Діставати, роздобувати кого-, що-небудь. Добувати інформацію.

2. *перех.* Заробляти працею. *Добувати гроші.*

3. Брати що-небудь у бою, зі зброєю в руках; оволодівати чимось.

4. *перен.* Досягати чого-небудь у впертій боротьбі, наполегливою працею.

5. *перех.* Виймати, витягувати звідкись. *Добувати гроші в кишені.*

Відповідь: _____.

Текст 14

(1) В наші дні значна частина населення Землі проживає в містах, і може створитися враження, що сучасна людина не залежить від природи, але це глибока помилка. (2) Людина є частиною природи. (3) <...> інша жива істота, людина потребує незабрудненого повітря для дихання, чистої води для пиття, екологічно чистих продуктів сільськогосподарського виробництва, для вирощування яких потрібні родючі ґрунти і багаті пасовища.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Глибокою помилкою є уявлення про те, що людина, що проживає сьогодні в місті, як і раніше, є такою ж частиною природи, як і будь-яка інша жива істота.

2) Сучасна людина — як і раніше частина природи, вона потребує в чистого повітря, води і екологічно чистих сільськогосподарських продуктів.

3) Сільськогосподарські продукти, необхідні людині, потрібно вирощувати на родючих ґрунтах.

4) В наші дні значна частина населення Землі проживає в містах, тому можна стверджувати, що сучасна людина не залежить від природи.

5) Сучасній людині, яка, як і раніше, є частиною природи, життєво необхідні і чисте повітря, і вода, і екологічно чисті сільськогосподарські продукти.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Втім

Також

По-перше

Як і будь-яка

Якщо

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова ПРИРОДА. Визначте значення, в якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Природа, -и, ж.

1) Все існуюче у Всесвіті, органічний і неорганічний світ. *Мертва п.* (Неорганічний світ: не рослини, не тварини). *Жива п.* (Органічний світ).

2) Весь неорганічний і органічний світ в його протиставленні людині. *Охорона природи. Взаємовідносини людини і природи.*

3) Місця поза містами (поля, ліси, гори, водне плесо). *Милуватися природою. На лоні природи. Виїжджати на природу* (прост.).

4) *перен., чого.* Основна властивість, сутність (книжн.). *П. соціальних відносин. Вірусна п. захворювання.*

Відповідь: _____.

Текст 15

(1) В кінці XVIII століття в філософії та мистецтві виник напрям, відомий під назвою «романтизм». (2) Замість культу здорового глузду, розуму романтизм став стверджувати культ людських почуттів. (3) <...> в галузі мистецтва романтизм висунув на перший план жанр пейзажного живопису: картини природи викликають у душі людини переважно позараціональний, емоційний відгук.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Відомо, що картини природи викликають у людській душі глибокий відгук, тому пейзаж займає особливе місце в живописі.

2) Ідеологія романтизму – напрям в філософії та мистецтві, який виник наприкінці XVIII століття, вимагав від пейзажного живопису посилення його раціонального початку.

3) В кінці XVIII століття в філософії та мистецтві сформувався особливий напрям, який зараз відомий під терміном «романтизм».

4) Романтизм серед жанрів живопису віддавав перевагу пейзажу, оскільки його вплив на глядача має переважно емоційний, позараціональний характер.

5) Романтизм, який стверджував перевагу чуттєвого над раціональним, в галузі мистецтва висунув на перший план пейзажний живопис як жанр, що передбачає саме емоційний відгук глядача.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Однак

Всупереч цьому

Хоча

Невипадково

Незважаючи на те що

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **ЖАНР**. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Жанр, -у, ч.

1. Вид творів у галузі якого-небудь мистецтва, що характеризується певними сюжетними та стилістичними ознаками.

2. Живопис на побутові теми; картина побутового сюжету.

3. Спосіб що-небудь робити; сукупність прийомів; стиль, манера.

Відповідь: _____.

Текст 16

(1) Живі організми можуть захищатися від несприятливих впливів і зберігати стабільність внутрішнього середовища завдяки тому, що вони здатні адаптуватися. (2) Під адаптацією розуміється сукупність всіх фізіологічних реакцій, що забезпечують пристосування будови і функцій організму або окремого органу до зміни навколишнього середовища. (3) <...> адаптація відіграє дуже важливу роль у життєдіяльності організмів, адже якби організм не володів здатністю адаптуватися, то зміна умов існування могла б призвести до його загибелі.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Живі організми в процесі життєдіяльності здатні захищатися від несприятливих впливів навколишнього середовища, інакше зміна умов могла б призвести їх до загибелі.

2) Здатність до адаптації, що забезпечує пристосування організму або окремого органу до змін навколишнього середовища, відіграє дуже важливу роль, захищаючи живі організми від несприятливих впливів і рятуючи їх від загибелі.

3) Адаптація – це сукупність всіх фізіологічних реакцій, що забезпечують пристосування організму або окремого органу до зміни навколишнього середовища.

4) Захиститися від несприятливих впливів і тим самим уникнути загибелі живих організмів допомагає адаптація, яка забезпечує пристосування до змін навколишнього середовища.

5) Якщо живі організми не будуть цілеспрямовано розвивати в собі здатність адаптуватися до мінливих зовнішніх умов, це призведе до їх загибелі.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Однак

Крім того

Можливо

Хоча

Безумовно

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова УМОВА. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Умова, -и, ж.

1. Взаємна усна чи письмова домовленість про що-небудь; угода, договір.

2. Вимога, пропозиція, що висуваються однією стороною, а також при укладенні угоди, договору.

3. чого, рідше для чого, заст. до чого. Необхідна обставина, яка уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.

4. перев. мн., які або чого. Обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь.

5. мн. Правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь.

Відповідь: _____.

Текст 17

(1) У морі навколо вулканічного кратера, що знаходиться на поверхні вулкана або неглибоко під водою, утворюється риф — піднесення у формі кільця. (2) Він складається зі скелетів коралів — мікроскопічних морських істот, мільйони яких живуть у теплій морській воді на невеликій глибині. (3) <...> вулканічний острів руйнується і опускається під воду, кораловий риф піднімається все вище.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) У морі навколо вулканічного кратера, що знаходиться на поверхні вулкана або неглибоко під водою, утворюється піднесення у формі кільця.

2) Кораловий риф складається зі скелетів коралів — мікроскопічних морських істот, мільйони яких живуть в теплій морській воді на невеликій глибині.

3) Складається зі скелетів коралів риф, що має форму кільця, утворюється навколо кратера підводного вулкана і піднімається по мірі руйнування вулканічного острова.

4) У міру того як вулканічний острів руйнується, кораловий риф опускається під воду.

5) Риф, утворений навколо кратера підводного вулкана і піднімається по мірі руйнування вулканічного острова, складається зі скелетів коралів і має форму кільця.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Навпаки,

Перш за все,

У міру того як

Тому

Однак

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **ГЛИБИНА**. Визначте значення, в якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Глибина, -и, ж.

1. Відстань зверху вниз від поверхні, краю чого-небудь. *Глибина ями.*

2. Простір, що перебуває на великій відстані від поверхні до низу.

3. *чого*. Місце, простір, які віддалені від чого-небудь або містяться всередині чогось.

4. *перен*. Те, що становить основу, у чому зосереджена сутність чого-небудь. *Глибина науки.*

5. *тільки одн., перен*. Про значущість, змістовність чого-небудь. *Глибина думки.*

Відповідь: _____.

Текст 18

(1) Вулканічна магма складається з багатьох компонентів: кальцію, магнію, заліза та інших, вона містить пари води і газу. (2) <...> головною складовою магми є окис кремнію. (3) Від кількості цього елемента залежать властивості магми, характер виверження — спокійний або вибуховий, форма вулкана.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Магма складається з багатьох компонентів: кальцію, магнію, заліза та інших, вона містить пари води і газу, а також окис кремнію.

2) Кількість головного компонента магми — окис кремнію, який впливає на її властивості, характер виверження і форму вулкана.

3) Існує безліч вулканів різних форм і складу магми.

4) Від кількості деяких елементів залежать властивості вулканічної магми, що визначають характер виникнення вулканів.

5) Від кількості окису кремнію, який є головним компонентом магми, залежать не тільки її властивості, але й характер виверження і форма вулкана.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому (2) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Значить,

Внаслідок цього

Тому

Але

Отже

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **ХАРАКТЕР**. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Характер, -у, ч.

1. Сукупність стійких психічних властивостей людини, її особистих рис, що виявляються в поведінці й діяльності; вдача.

2. з означ. Людина як носій певної сукупності стійких психічних властивостей.

3. Твердість, сила волі, наполегливість у досягненні чого-небудь. *Проявити характер.*

4. чого, який. Сукупність визначальних властивостей, ознак якого-небудь предмета, фізичного або психічного явища, його типові риси.

5. У літературі, сценічному мистецтві – художній образ, у якому втілено типові риси якої-небудь групи людей.

6. *перев. мн., мат.* Функції, які застосовуються в теорії чисел і теорії груп. *Теорія характерів.*

Відповідь: _____.

Текст 19

(1) Багато предметів, які нас оточують, зроблені з природних матеріалів — одного або кількох. (2) З найдавніших часів люди використовували ці матеріали: вони виготовляли тканини з натуральних волокон, будували будинки з очерету і дерева, обробляли каміння і метали, створюючи різні предмети. (3) <...> сучасна людина, що використовує природні матеріали сьогодні, повинна думати про те, що їхні запаси не безмежні.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Зроблені з природних матеріалів предмети використовувалися стародавніми людьми в побуті, і сьогодні багато предметів, які нас оточують, також зроблені з каменю й металу, дерева і натуральних волокон.
- 2) Сучасна людина повинна пам'ятати, що запаси природних матеріалів, що використовуються з давніх часів до сьогодні, не безмежні.
- 3) Люди повинні пам'ятати про те, що запаси природних матеріалів можуть вичерпатися, тому потрібно використовувати і штучно створені матеріали.
- 4) Стародавні люди використовували тільки природні матеріали: виготовляли тканини з натуральних волокон, будували будинки з очерету і дерева, обробляли каміння і метали.
- 5) Запаси природних матеріалів, які використовуються з давнини до сьогодні, не безмежні, і це повинна пам'ятати сучасна людина.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Хоча

Завдяки цьому

Лише

Проте

Наприклад,

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **МАТЕРІАЛ**. Визначте значення, в якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Матеріал, -у, ч.

1. Те, з чого що-небудь виготовляють, виробляють, будують тощо; сировина.
2. у спол. з означ. Те, що призначене для того, на що вказує зміст означення. *Абразивні матеріали.*
3. Розмаїті відомості, дані, посібники і т. ін., що їх використовують як основу, джерело для чого-небудь, як доказ чогось.
4. Зібрання документів, відомостей з якогось питання.
5. Те саме, що тканина.

Відповідь: _____.

Текст 20

(1) За підрахунками вчених, дієслово займає друге місце після іменника за частотою вживання у мові. (2) Але в текстах різних стилів дієслову відводиться неоднакова роль: так, в офіційно-діловому стилі приблизно 6% дієслів, у науковому — близько 10%, тоді як в художніх текстах дієслова вживаються значно частіше, тому що за їх допомогою письменники і поети можуть яскраво і образно описати дію. (3) <...>, наказові форми дієслова служать засобом створення емоційно яскравих спонукальних конструкцій.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Дієслово вживається в мові частіше, ніж іменник або інші частини мови.
- 2) Дієслово, що дозволяє яскравіше зобразити дію, в художніх текстах вживається частіше, ніж в офіційно-діловому або науковому стилях мови.
- 3) В офіційно-діловому стилі дієслово вживається рідше, ніж в текстах інших стилів.
- 4) У текстах наукового, ділового і художнього стилів мовлення дієслову відводиться неоднакова роль: десь вони вживаються частіше, десь рідше.
- 5) У художніх текстах дієслово вживається частіше, ніж в офіційно-діловому або науковому стилях, тому що він дозволяє яскраво зобразити дію.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

- Навпаки,
Крім того
Так, наприклад
В результаті
Адже

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова **МІСЦЕ**. Визначте значення, в якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Місце, -я, с.

1. Простір земної поверхні, зайнятий або який може бути зайнятий ким-, чим-небудь.
2. переважно мн. Певна місцевість. Рідні місця.
3. тільки мн. Віддалені від центру, центральних організацій райони, організації, установи; периферія.
4. Окрема ділянка, частина чого-небудь.
5. Частина, уривок книжки, художнього, музичного твору і т. ін.
6. Становище, кого-, чого-небудь у суспільстві.
7. Окремий предмет, одиниця вантажу (пакунок, валіза, ящик і т. ін.). *Мати при собі два місця.*

Відповідь: _____.

Текст 21

(1) Процес купівлі будь-чого починається не в магазині, а задовго до того, як людина опиняється в ньому. (2) ... здійснюючи покупки, необхідно чітко визначити, що саме потрібно купити людині, яку суму вона має, щоб не зробити випадкових, часто непотрібних покупок. (3) У цьому проявляється одна зі сторін культури споживання, яку теж необхідно формувати.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Культуру споживання теж необхідно формувати.
- 2) Здійснюючи покупки, необхідно чітко визначити, що саме потрібно купити людині, яку суму вона має, щоб не зробити випадкових, часто непотрібних покупок.
- 3) Культуру споживання, що виражається в чіткому плануванні покупок і бюджету, необхідно формувати.
- 4) Необхідно формувати культуру споживання, яка проявляється і в тому, як плануються покупки, як ведеться облік грошових коштів.
- 5) Процес купівлі будь-чого починається не в магазині, а задовго до того, як людина опиняється в ньому.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

тому

але

що

ніби

навпаки

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ПРОЦЕС. Визначте значення, у якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Процес, -у, ч.

1. Послідовна зміна фаз розвитку предметів і явищ, що відбувається закономірним порядком.
2. Сукупність яруду послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату.
3. Визначений законом порядок діяльності слідчих і судових органів при розслідуванні й розгляді кримінальних, а також інших справ; сам розгляд справи судом.

Відповідь: _____.

Текст 22

(1) Біологія – наука про живу природу. (2) На основі знань біології виводять цінні сорти рослин і породи тварин, створюють нові ліки, знищують шкідників сільського господарства, борються з інфекційними хворобами. (3) Значення цієї науки особливо зросла останнім часом, так як з'явилася глобальна проблема – необхідність захисту навколишнього середовища, ... була виділена біологічна наука екологія, що вивчає взаємини організмів між собою і навколишнім середовищем і допомагає у вирішенні даної проблеми.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Значення екології як науки велике, адже вона вивчає взаємини організмів між собою і навколишнім середовищем, допомагаючи у вирішенні глобальної екологічної проблеми.

2) На основі знань біології виводять цінні сорти рослин і породи тварин, створюють нові ліки.

3) Вирішити глобальну екологічну проблему допомагає наука екологія, що вивчає взаємини організмів між собою і навколишнім середовищем.

4) Значення науки біології особливо зросла останнім часом, так як з'явилася глобальна проблема – необхідність захисту навколишнього середовища.

5) Екологія була виділена з біології як наука, що вивчає взаємини організмів між собою і навколишнім середовищем.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

наприклад

однак

тому

так як

лише

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова **СЕРЕДОВИЩЕ**. Визначте значення, у якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

СЕРЕДОВИЩЕ, а, сер.

1. *спец.* Речовина, тіла, що заповнюють який-небудь простір і мають певні властивості.

2. Сукупність природних умов, у яких проходить життєдіяльність якого-небудь організму.

3. Соціально-побутові умови, в яких проходить життя людини; оточення.

Відповідь: _____.

Текст 23

(1) Вітаміни – органічні речовини, необхідні для нормальної життєдіяльності організму, а також препарати, що містять такі речовини. (2) Вітаміни регулюють процеси обміну, відіграють велику роль в підвищенні опірності, вони тісно пов'язані з процесами росту і розвитку. (3) Лише деякі вітаміни утворюються в організмі, більшість з них надходить з їжею, ... дуже важливо, щоб харчування було збалансованим і в організм надходила необхідна кількість вітамінів.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Лише деякі вітаміни утворюються в організмі, більшість з них надходить з їжею
- 2) Необхідне збалансоване харчування, щоб в організм з їжею надходила необхідна кількість вітамінів, так як він сам виробляє не всі вітаміни.
- 3) Організм виробляє достатню кількість вітамінів для здорового життя.
- 4) Вітаміни – органічні речовини, необхідні для нормальної життєдіяльності організму, а також препарати, що містять такі речовини
- 5) Організм виробляє не всі вітаміни, тому дуже важливо, щоб харчування було збалансованим і в організм з їжею надходила необхідна кількість вітамінів.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

наприклад

однак

тому

так як

лише

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ОРГАНІЗМ. Визначте значення, у якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Організм, -у, ч.

1. Будь-яке живе тіло, істота. // Фізична або психофізична будова живого тіла, істоти.
2. *перен.* Неподільно зв'язані в одне ціле частини чого-небудь.
3. Складно організована єдність, цілісність.

Відповідь: _____.

Текст 24

(1) Кожна країна має у своєму розпорядженні ресурси, які використовуються для виробництва благ. (2) Це природні, трудові, виробничі ресурси, звані чинниками виробництва. (3) Ресурси обмежені, що робить проблему їх поповнення однією з основних в економіці, ... неможливо буде задовольнити всі зростаючі потреби людей.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Природні, трудові, виробничі ресурси використовуються у виробництві для задоволення зростаючих потреб людей

2) Обмеженість ресурсів, використовуваних у виробництві, пов'язана з однією з основних проблем економіки – необхідністю їх поповнення для задоволення зростаючих потреб людей

3) Ресурси, необхідних для виробництва і задоволення потреб людей, необмежені.

4) Потреби людей зростають, тому однією з проблем економіки є заповнення обмежених ресурсів, використовуваних у виробництві.

5) Кожна країна має в своєму розпорядженні ресурси, які використовуються для виробництва благ

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

тому

але

до речі

інакше

всупереч

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ВИРОБНИЦТВО. Визначте значення, у якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

ВИРОБНИЦТВО, а, с.

1. чого. Виготовлення, вироблення предметів, матеріалів і т. ін.

2. Процес, в ході якого люди, зв'язані між собою певними виробничими відносинами, створюють матеріальні блага, необхідні для суспільства.

3. Праця над безпосереднім виготовленням продукції.

Відповідь: _____.

Текст 25

(1) *Астрономія, як і всі інші науки, виникла з практичних потреб людини.*
(2) *З розвитком суспільства перед астрономією висувалися все нові і нові завдання, для вирішення яких потрібні були більш досконалі способи спостережень і точніші методи розрахунків.*
3) *<...> поступово стали створюватися найпростіші астрономічні інструменти і розроблятися математичні методи обробки спостережень.*

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Практичні потреби людини призвели до появи астрономії, яка розвивалася незалежно від розвитку людського суспільства.

2) Поява і розвиток астрономії тісно пов'язані з практичними потребами людини, які вимагають більш досконалих способів спостережень і методів розрахунків, у зв'язку з чим стали створюватися найпростіші астрономічні інструменти і розроблятися більш досконалі математичні методи обробки спостережень.

3) З розвитком людського суспільства перед астрономією висувалися завдання, для вирішення яких потрібні були більш досконалі способи спостережень і точніші методи розрахунків.

4) Походження і розвиток астрономії пояснюється потребами людини, що вимагали більш досконалих способів спостережень і методів розрахунків, для яких стали створюватися астрономічні інструменти і розроблятися математичні методи обробки спостережень.

5) Створення найпростіших астрономічних інструментів і вдосконалення математичних методів обробки спостережень призвели до розвитку астрономії.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

адже

тому

хоча

незважаючи на це,

однак

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова СУСПІЛЬСТВО. Визначте значення, у якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

СУСПІЛЬСТВО, -а, сер.

1. Сукупність людей, об'єднаних певними відносинами, обумовленими історично змінним способом виробництва матеріальних і духовних благ.

2. Певний економічний лад, а також відповідна надбудова.

3. *біол.* Група рослинних або тваринних організмів, що постійно чи тимчасово співіснують де-небудь; угруповання.

Відповідь: _____.

Текст 26

(1) Ідея біогенезу походить із стародавніх індуських і перських релігійних уявлень про відсутність початку і кінця у природних явищ і уявляє собою одну з гіпотез походження життя на Землі. (2) <...> цією версією життя існує у Всесвіті вічно. (3) Найпростіші організми або їх спори («насіння життя») могли бути з космосу занесені на Землю, де знайшли сприятливі умови, розмножилися і дали початок еволюції від простих форм до більш складних.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Ідея біогенезу, заснована на стародавніх східних релігіях, є гіпотезою космічного походження життя на Землі, згідно з якою життя існує у Всесвіті вічно.

2) Про космічне походження життя на Землі, згідно з ідеєю біогенезу, свідчать наскальні зображення «насіння життя» – предмети, схожі на літальні апарати.

3) Згідно з перським релігійним уявленням «насіння життя», що з'явилося на Землі, розмножилося і дало початок еволюції у Всесвіті.

4) Згідно з ідеєю біогенезу, заснованої на древніх східних релігіях, життя у Всесвіті існує вічно, а на Землі воно з'явилося завдяки занесеним з космосу найпростішим організмам або їх спорам.

5) Гіпотеза біогенезу говорить, що життя на Землю з космосу могло бути занесене за допомогою космічних кораблів, надісланих позаземними цивілізаціями.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

завдяки

всупереч

щодо

згідно з

незалежно від

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова УМОВА. Визначте значення, у якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

УМОВА, *и, жін.*

1. Взаємна усна чи письмова домовленість про що-небудь; угода, договір.

2. Вимога, пропозиція, які висуваються однією з сторін, що домовляються про що-небудь, а також при укладанні угоди, договору.

3. чого, рідше для чого, заст. до чого. Необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.

4. перев. мн., які або чого. Обставини, особливості реальної дійсності, при яких відбувається або здійснюється що-небудь.

5. мн. Правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь.

Відповідь: _____.

Текст 27

(1) На підставі аналізу емпіричних і експериментальних даних учені зробили переконливі висновки про те, що у людини, основним джерелом інформації для якої є Інтернет, істотно змінюється сприйняття. (2) Дослідники виявили очевидні зміни у здатності концентрувати увагу і запам'ятовувати інформацію: ця здатність має тенденцію до зниження. (3) «Природа» читання <...> змінилася: увага людини, яка читає, стала поверхневою.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Вчені з'ясували, що у дітей, які отримують основну інформацію з Мережі, змінюється сприйняття, і першими про зміни в здатності концентрувати увагу і запам'ятовувати заговорили вчителі.

2) Дослідники виявили очевидне збільшення здатності концентрувати увагу і запам'ятовувати інформацію у людини, для якої Інтернет стає єдиним джерелом інформації.

3) На підставі аналізу експериментальних даних учені зробили висновки, що у людини, основним джерелом інформації для якої є Інтернет, розвивається синдром «набутого дефіциту уваги».

4) У людей, основним джерелом інформації для яких є Інтернет, учені виявили очевидні зміни в «природі» читання текстів, в здатності концентрувати увагу і запам'ятовувати інформацію, суттєва зміна сприйняття.

5) Вчені з'ясували, що у людини, яка отримує інформацію переважно з Інтернету, змінюється сприйняття: знижується здатність концентрувати увагу, запам'ятовувати інформацію, змінюється «природа» читання.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

як тільки

теж

тому що

аби

хоча

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ПРИРОДА. Визначте значення, у якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

ПРИРОДА, -и,; ж.

1) Все існуюче у Всесвіті, органічний і неорганічний світ. Мертва п. (Неорганічний світ: чи не рослини, не тварини). Жива п. (Органічний світ)

2) Весь неорганічний і органічний світ у його протиставленні людині. Охорона природи. Взаємини людини і природи.

3) Місця поза містами (поля, ліси, гори, водне плесо). Милуватися природою. На лоні природи. Виїжджати на природу (прост.).

4) *перен.*, Чого. Основна властивість, сутність (книжн.).

Відповідь: _____.

Текст 28

(1) Наслідком безперервної боротьби за існування у світі тварин є природний відбір – процес, що усуває менш пристосовані організми і який сприяє більш пристосованим організмам. (2) У цій конкурентній боротьбі перевагу отримують ті представники виду, які виявляються найбільш життєздатними, тобто пристосованими до конкретних умов проживання. (3) <...> вони мають більше шансів залишити після себе повноцінне потомство.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Основою природного відбору є спадкова мінливість, а відбираючим фактором – діяльність людини.
- 2) У процесі природного відбору виживають і залишають повноцінне потомство ті тварини, які більш пристосовані до конкретних умов проживання.
- 3) Тварини, які краще пристосовані до конкретних умов проживання, мають більше шансів вижити в результаті природного відбору і залишити після себе повноцінне потомство.
- 4) У процесі безперервної боротьби за існування у потомстві тварин з покоління в покоління поступово накопичуються ознаки, корисні для людини.
- 5) Внаслідок безперервної боротьби за існування виживають і залишають потомство лише ті тварини, спадкові ознаки яких корисні для людини

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

з іншого боку

адже

навпаки

хоча

незважаючи на це

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ПРЕДСТАВНИК. Визначте значення, у якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

ПРЕДСТАВНИК, -а, чол.

1. кого, чого, від кого — чого, чий, звідки. Особа, що представляє кого-, що-небудь, діє за чийось дорученням, від імені когось, виражаючи чийсь інтереси.
2. Виразник, захисник якихось ідей, суспільних поглядів і т. ін.
3. Той, хто в своїй особі представляє певну групу, розряд і т. ін. людей чи певну галузь діяльності, хто є типовим зразком такої групи, розряду і т. ін. чи діячем у певній галузі.
4. Зразок, особина певного класу, виду, роду тварин чи рослин.

Відповідь: _____.

Текст 29

1) Собаки – віддані друзі і захисники своїх господарів, які не здатні заподіяти їм болю. 2) (...) потрібно пам'ятати, що собака може сприйняти сторонню людину як загрозу своєму хазяїну. 3) Саме тому й існує закон, який забороняє вигулювати своїх вихованців без намордників.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Собака – друг людини.

2) Не варто забувати, що хоч і собака – друг свого господаря, все ж ваш захисник може надавати певну загрозу для оточуючих, що й обумовлює необхідність носити намордник.

3) Відповідно до закону, господарі зобов'язані вигулювати своїх собак у намордниках, так як їх вихованці можуть бути небезпечними для оточуючих.

4) Собак потрібно вигулювати.

5) Людина, яка вигулює собаку, повинна піклуватися про те, щоб її пес нікому не заподіяв шкоди.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

але

і

тому що

зате

незважаючи на

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ЗАХИСНИК. Визначте значення, у якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

ЗАХІСНІК, -а, чол.

1. Той, хто захищає, обороняє, охороняє кого-, що-небудь від нападу, замаху, удару, ворожих, небезпечних і т. ін. дій.

2. Той, хто пильно стежить за недоторканністю чого-небудь і багато робить для цього.

3. Той, хто відстоює на суді інтереси обвинуваченого; оборонець.

4. Той, хто у складі спортивної команди здійснює захист (у 5 знач.) під час гри у футбол, хокей і т. ін.

Відповідь: _____.

Текст 30

(1) Загартовування – це тренування і вдосконалення теплорегуляційних механізмів, посилення здатності організму швидко пристосовуватися до коливань температури та інших постійно змінюваних кліматичних чинників. (2) Загартовування забезпечує стійкість організму до простудних захворювань, зміцнює здоров'я і підвищує працездатність. (3) <...> процедури повинні бути поступовими, систематичними і безперервними (щоденними), індивідуальними для кожного, активними і свідомими.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Процедури, які допомагають людині стежити за чистотою своєї шкіри, повинні бути поступовими, систематичними і безперервними, індивідуальними для кожного.

2) Загартовування – це систематичне активне тренування теплорегуляційних механізмів організму, посилення його здатності швидко адаптуватися до мінливих кліматичних чинників з метою підвищення працездатності і стійкості до простудних захворювань.

3) Тренування проводяться з метою урівноваження процесів утворення і віддачі тепла в організмі людини.

4) Процедури повинні бути поступовими, безперервними (щоденними), індивідуальними для кожного.

5) Для підвищення працездатності і стійкості до простудних захворювань організму людини необхідне загартовування, тобто систематичне активне тренування теплорегуляційних механізмів організму і посилення його здатності швидко адаптуватися до мінливих кліматичних чинників.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в другому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

але

тому

і

насамперед

це

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова СВДОМІЙ. Визначте значення, у якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

СВДОМІЙ, а, е.

1. Який має свідомість (у 1, 2 знач.). Чого Ви хочете умирати? Чи гадаєте, що ліпше.. переходити з органічного світу свідомого в неорганічний і несвідомий? (Василь Стефаник, III, 1954, 130).

2. Пов'язаний з розвитком свідомості (у 2 знач.), розуму; усвідомлений, розумний.

3. Який має свідомість (у 2 знач.); який правильно розуміє й оцінює навколишню дійсність // Перейнятий свідомістю.

4. Зроблений, заповіданий з певним наміром, навмисно.

Відповідь: _____.